

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 123/21
V Luxemburgu 8. júla 2021

Návrhy generálneho advokáta vo veci C-132/20
Getin Noble Bank

Generálny advokát Bobek: okolnosti uvedené poľským Najvyšším súdom nie sú takej povahy, že by vyvolávali pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti všetkých poľských sudcov vymenovaných pred rokom 2018

Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) predložil Súdnemu dvoru súbor otázok v súvislosti s dovolaním o právnej otázke, ktoré prejednáva. Vnútroštátny súd predovšetkým vyjadril názor, že je možné, že niektorí zo sudcov Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Odvolací súd Wrocław, Poľsko), ktorí sa podieľali na vydaní rozsudku z 28. februára 2019, ktorým boli zamietnuté odvolania odvolateľov (napadnutý rozsudok), nespĺňajú požiadavku nezávislosti vyplývajúcu z práva EÚ vzhľadom na postup, ktorým boli po prvýkrát vymenovaní do funkcie sudcov.

Vnútroštátny súd sa predovšetkým pýta, či okolnosti týkajúce sa prvého vymenovania do funkcie sudcu v členskom štáte v čase, keď bol tento členský štát riadený nedemokratickým režimom, a pred pristúpením tohto členského štátu k Európskej únii, ako aj pretrvávajúce ponechanie takéhoto sudcu vo funkcii v rámci súdnictva tohto štátu po páde komunistického režimu, môže v súčasnosti vyvolávať pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti takéhoto sudcu v zmysle článku 19 ods. 1 ZEÚ a článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

Generálny advokát Michal Bobek vo svojich dnešných návrhoch najskôr skúma tvrdenia, ktoré uviedol Rzecznik Praw Obywatelskich (ombudsman, Poľsko) v súvislosti s údajnou neprípustnosťou návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Ombudsman tvrdí, že návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný sudcom, ktorého nedávne vlastné vymenovanie do funkcie sudcu sa uskutočnilo za okolností vyvolávajúcich pochybnosti o jeho nezávislosti. Z tohto dôvodu ombudsman zastáva stanovisko, že samotný sudca podávajúci návrh na začatie prejudiciálneho konania, a teda aj vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, nepredstavujú nezávislý súd zriadený zákonom na účely článku 267 ZFEÚ a v dôsledku toho takýto súd nie je oprávnený obrátiť sa na Súdny dvor. Z tohto hľadiska generálny advokát poznamenáva, že pojem „súdny orgán“ má v rámci článku 267 ZFEÚ funkčnú povahu: slúži na identifikáciu vnútroštátnych orgánov – ktoré v rozsahu, v akom vykonávajú súdne právomoci – môžu byť partnerom Súdneho dvora v súvislosti s konaním o prejudiciálnej otázke. Konanie o prejudiciálnej otázke zakladá súdnu spoluprácu medzi súdnymi orgánmi, nie medzi jednotlivými osobami. V súlade s tým sa právna analýza jeho aktérov musí sústrediť na štrukturálne a inštitucionálne otázky. V tejto súvislosti sú rozhodujúce povaha, postavenie a fungovanie takéhoto orgánu v inštitucionálnom rámci členského štátu. Cieľom tejto analýzy naproti tomu nie je overiť, či každý jeden konkrétny jednotlivec pôsobiaci v tejto inštitúcii a tvoriaci súčasť rozhodovacieho zloženia súdu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, osobne spĺňa kritériá stanovené článkom 267 ZFEÚ. Podľa jeho názoru možné vady pri postupe vymenovania do funkcie sudcu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania v prejednávanej veci, a/alebo jeho údajné osobné a pracovné vzťahy s ministrom spravodlivosti/generálnym prokurátorom môžu naozaj viesť k zisteniu, že došlo k porušeniu článku 19 ods. 1 ZEÚ a/alebo článku 47 Charty. Za predpokladu, že nebol „unesený“ celý súdny orgán, a teda by sa už nemohol považovať za súdny orgán, by však tieto vady nemali automaticky znamenať, že návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný najvyšším súdom členského štátu je neprípustný.

Generálny advokát následne objasňuje spôsob, akým sa má uskutočniť hodnotenie dodržania zásady nezávislosti súdov, zakotvenej v článku 19 ods. 1 ZEÚ a článku 47 Charty. Pripomína, že bez ohľadu na zvolený ústavný model vymenovania je vždy nevyhnutné zaručiť také hmotnoprávne podmienky a podrobné procesnoprávne normy, ktorými sa riadi prijímanie rozhodnutí o vymenovaní do funkcie, ktoré nemôžu vyvolávať oprávnené pochybnosti jednotlivcov o odolnosti dotknutých sudcov voči vonkajším faktorom a ich nestrannosti vo vzťahu k záujmom, s ktorými sa stretnú po svojom vymenovaní za sudcov. Preto musí vnútroštátny súd s cieľom posúdiť dodržanie zásady nezávislosti súdnictva vyhodnotiť všetky relevantné okolnosti a v prípade potreby zohľadniť dôvody a konkrétne ciele vnútroštátnych opatrení, ktoré sa môžu vzťahovať na danú situáciu. V tejto súvislosti môžu byť relevantné tak formálne a inštitucionálne prvky, ako aj prvky špecifické pre daný prípad, a to v závislosti od charakteristík daného prípadu a ustanovení práva EÚ, ktoré sa uplatňujú. Význam týchto prvkov by sa nemal hodnotiť sám osebe alebo izolovane, ale mal by sa posudzovať spoločne v rámci širšieho právneho a inštitucionálneho rámca.

Generálny advokát Bobek ďalej skúma, či okolnosti týkajúce sa prvého vymenovania do funkcie jedného zo sudcov súdu, ktorý vydal napadnutý rozsudok (sudca FO), ktorého vymenovanie sa uskutočnilo v komunistickom režime vtedajšej Poľskej ľudovej republiky (ďalej len „PLR“), majú vplyv na jeho nezávislosť pri súčasnom výkone funkcie sudcu. Konštatuje, že návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje žiadne konkrétne vysvetlenie, kto by mohol byť osobou, inštitúciou alebo orgánom, ktorý by bol v súčasnosti schopný vyvíjať neprimeraný nátlak na sudcu FO, ani dôvody, prečo by sudca FO mohol byť náchylný podľahnúť tomuto tlaku. Vo všeobecnosti vyjadril počudovanie nad tým, ako by sa pravidlá a normy vyplývajúce z článku 19 ods. 1 ZEÚ a/alebo článku 47 Charty mohli uplatňovať na vymenovanie do funkcie sudcov v Poľsku pred rokom 1989. Nič totiž nenaznačuje, prečo by vnútroštátne normy, na ktoré odkazuje vnútroštátny súd, napriek tomu, že nie sú účinné už niekoľko desaťročí, mohli aj v súčasnosti vyvolávať určitý účinok. Akýkoľvek súdny zásah, ktorým by sa rozhodlo o neplatnosti rozhodnutí prijatých vnútroštátnym sudcom, ako je sudca FO, len preto, že bol po prvýkrát vymenovaný do funkcie sudcu v PLR, by bolo fakticky rovnocenné prijatiu nových „lustračných“ opatrení. Generálny advokát pritom pochybuje o tom, že prijatie takého opatrenia, aké uvádza vnútroštátny súd, by sa doteraz považovalo za zlučiteľné s právom EÚ. Podľa neho vzniká niekoľko potenciálnych problémov, najmä v súvislosti s článkom 2 ZEÚ (právny štát) a článkami 47 a 48 Charty (spravodlivý proces). Okrem toho generálny advokát zdôrazňuje, že prijatie takéhoto opatrenia niekoľko desaťročí po páde komunistického režimu sa v demokratickej spoločnosti nejaví ako objektívne nevyhnutné. Generálny advokát preto zastáva názor, že samotná skutočnosť, že niektorí sudcovia boli po prvýkrát vymenovaní do funkcie sudcu v období PLR, nie je okolnosťou, ktorá by bola sama osebe spôsobilá v súčasnosti spochybniť ich nezávislosť. V súlade s tým okolnosti, na ktoré poukazuje vnútroštátny súd, nie sú takej povahy, že by vyvolávali pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti takého vnútroštátneho sudcu, ako je sudca FO, na účely článku 19 ods. 1 ZEÚ a článku 47 Charty.

Podobne ani skutočnosť, že niektorí členovia rozhodovacieho zloženia súdu, ktorý vydal napadnutý rozsudok, boli vymenovaní na tento súd na základe uznesení, ktoré prijala Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko, ďalej len „KRS“) v zložení vyplývajúcom z právnej úpravy, ktorú Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) neskôr vyhlásil za protiústavnú, nie je takej povahy, že by vyvolávala pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti akýchkoľvek vnútroštátnych sudcov na účely článku 19 ods. 1 ZEÚ a článku 47 Charty.

Podľa generálneho advokáta totiž nemožno zistiť prítomnosť žiadneho „motívu, prostriedkov ani príležitosti“, pokiaľ ide o možný nedostatok nezávislosti dotknutých sudcov. Konkrétne má pochybnosti o tom, či by v súčasnosti mohol niekto vyvíjať neprimeraný nátlak na týchto sudcov v dôsledku okolností ich vymenovania alebo vzhľadom na okolnosti ich vymenovania, ako aj o tom, prečo by títo sudcovia mohli byť naklonení podľahnúť tomuto tlaku.

Napokon podľa generálneho advokáta pretrvávajúce ponechanie vo funkcii sudcov, ktorí sú vystavení politickým, osobným alebo iným formám nátlaku, zasahuje do podstaty právneho systému založeného na zásadách právneho štátu a demokracie vychádzajúcej z deľby moci. Článok 47 Charty základných práv, ktorý zakotvuje právo na účinný prostriedok nápravy pred

nezávislým a nestranným súdom, ktorý bol vopred zriadený zákonom, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie, vyžaduje, aby vnútroštátne súdy overili, či nezrovnalosť, ktorou je poznačený postup vymenovania do funkcie sudcu, mohla viesť k porušeniu práv priznaných právom EÚ. Ak v tejto súvislosti vznikne skutočná a vážna pochybnosť, táto otázka sa musí nastoliť z vlastného podnetu súdu. Zásada neodvolateľnosti sudcov nebráni tomu, aby vnútroštátne súdy pristúpili k tomuto overeniu.

UPOZORNENIE: Súdny dvor nie je viazaný návrhmi generálneho advokáta. Úlohou generálnych advokátov je nezávisle navrhnúť Súdneho dvoru právne riešenie veci, ktorá im bola pridelená. Sudcovia Súdneho dvora od tohto momentu začínajú v tejto veci poradu. Rozsudok bude vyhlásený neskôr.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) návrhov sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň ich prednesu.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z prednesenia návrhov je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106